

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 42
з охорони праці
при роботі з газонокосаркою**

**м. Ірпінь
2026**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО:
Наказ директора Коледжу
від 25.02.2026 р. № 23

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ОП № 42
з охорони праці
при роботі з газонокосаркою**

1. Загальні положення.

1.1 Дана інструкція є нормативним документом, розроблена на основі технічних даних і вимог безпеки при роботі з газонокосаркою з урахуванням положень нормативно-правових актів з охорони праці і з нормативним актом, що містить обов'язкові для вивчення та виконання працівниками правил безпеки під час роботи та обслуговування даного обладнання. Особа, яка виконує роботу з газонокосаркою надалі по тексту - працівник.

1.2. До самостійної роботи з обслуговування газонокосарки допускається працівник:

- не молодше 18 років;
- володіє достатніми теоретичними знаннями і професійними навичками;
- не має протипоказань до роботи за станом здоров'я;
- пройшов попередній і періодичний медичні огляди;
- пройшов навчання та перевірку знань з питань електробезпеки, охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- пройшов вступний та первинний (на робочому місці) інструктажі з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях та ознайомлений з даною інструкцією.

1.3. В процесі роботи працівник проходить:

- повторний інструктаж з питань охорони праці - 1 раз на 6 місяців;
- повторний інструктаж з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - 1 раз в рік;
- навчання та перевірку знань з питань охорони праці - 1 раз на 3 роки;
- навчання та перевірку знань з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях - 1 раз на 3 роки.

1.4. Працівник, який обслуговує газонокосарку, повинен знати будову та принцип роботи газонокосарки, інструкцію з експлуатації заводу - виробника, дану інструкцію з охорони праці.

1.5. Основні небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що можуть впливати на працівника при роботі з газонокосаркою:

- підвищена або знижена температура повітря;
- підвищені рівні вібрації та шуму;
- частини обладнання, що рухаються або обертаються;
- відпрацьовані гази працюючого двигуна, паливно-мастильні матеріали;
- підвищене фізичне навантаження
- опіки і компресійні травми внаслідок вибуху пального;
- ураження електричним струмом;
- відлітаючи шматочки ґрунту, гілок при роботі газонокосарки;
- тривалі статичні навантаження.

1.6. Працівник має право відмовитись від дорученої роботи, не пов'язаної з його прямими обов'язками, якщо створилась небезпечна для його життя ситуація, або для людей, які його оточують і навколишнього середовища.

1.7. Працівник зобов'язаний:

- дотримуватись Правил внутрішнього розпорядку Коледжу;
- дбати про особисту безпеку і здоров'я, а також про безпеку і здоров'я оточуючих людей в процесі виконання будь-яких робіт чи під час перебування на території Коледжу;
- знати і виконувати вимоги нормативних актів, інструкцій з питань охорони праці та цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях, правил користування засобами колективного та індивідуального захисту;
- знати місця зберігання та вміти користуватись аптечкою, пожежним інвентарем, первинними засобами пожежогасіння, шляхами евакуації, а також знати номери телефонів для виклику екстрених аварійних служб ДСНС (101), поліції (102), швидкої допомоги (103);
- не виконувати вказівок, які суперечать правилам охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту;
- не допускати за своє робоче місце сторонніх осіб;
- знати правила надання домедичної допомоги;
- проходити навчання, інструктажі та перевірку знань з питань охорони праці, пожежної безпеки та цивільного захисту;
- негайно повідомляти безпосереднього керівника про ситуації, що загрожують життю і здоров'ю людей, а також пошкодженню майна;
- застосовувати спецодяг та засоби індивідуального захисту, змінювати спецодяг у разі його забруднення;
- виконувати тільки ту роботу, за якою пройдено інструктаж з питань охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях і до якої допущений;
- при виявленні будь-яких несправностей обладнання, повідомити про це керівництво і до усунення неполадок до роботи не приступати;
- забороняється приступати до роботи у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння, а також в хворобливому або стомленому стані;

- співпрацювати з керівництвом Коледжу у справі створення безпечних і нешкідливих умов праці, повідомляти про порушення вимог охорони праці, питань пожежної безпеки та цивільного захисту;
- при травмуванні звернутись за медичною допомогою;
- негайно повідомляти безпосереднього керівника про будь-які ситуації, що загрожують життю та здоров'ю людей, про кожен нещасний випадок, що стався у Коледжі, про погіршення стану свого здоров'я, у тому числі про появу гострої професійної хвороби (отруєння).

1.8. Працівники, які порушили вимоги даної інструкції, несуть відповідальність відповідно до вимог чинного законодавства України.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Працівник перед початком роботи повинен:

- одягнути та привести до ладу передбачені для виконання роботи спецодяг, спецвзуття та засоби індивідуального захисту;
- отримати завдання у керівника робіт;
- оглянути ділянку, на якій буде проводитися покіс трави, та прибрати сторонні предмети, які будуть заважати проведенню робіт, у разі їх виявлення.

2.2. Перевірити, шляхом зовнішнього огляду, справність газонокосарки, а саме:

- надійність кріплення і правильність заточування ножа;
- стан і надійність кріплення захисного кожуха;
- горловина бензобака повинна бути закрита пробкою, бак повинен бути надійно закріплений до корпусу газонокосарки, ручка крана повинна надійно фіксуватися у двох положеннях, що мають чіткі написи "Відкрито - Закрито". Місця з'єднання крана з бензобаком і відвідним патрубком, а також сальник ручки крана не повинні пропускати паливо. Ручка управління дроселем повинна переміщатися плавно, без заїдання і відчутного люфту. Усмоктувальна трубка карбюратора повинна бути обладнана повітряним фільтром. Експлуатація двигуна без повітряного фільтра забороняється. Приймальна труба глушника і сам глушник не повинні мати тріщини, розривів металу і наскрізної корозії. Відведення відпрацьованих газів повинно бути спрямоване таким чином, щоб струмінь вихлопу при роботі двигуна не обдував рук працівника і не забруднював його зону дихання;

- дріт високої напруги повинен бути одним кінцем щільно закріплений у ізолюючій втулці магнето, а інший його кінець повинен бути армований спеціальним наконечником, що містить опір для зменшення радіоперешкод;

2.3. Перевірити роботу газонокосарки на холостому ході. При роботі двигуна не повинно бути сторонніх шумів і стукотів, двигун повинен міняти число обертів відповідно до положення ручки "газу" і при цьому не давати спалахів в карбюратор або глушник.

2.4. Заправка газонокосарки паливом проводиться за умови дотримання наступних вимог:

- на робочому місці має бути паливо в кількості, необхідній для роботи газонокосарки протягом робочого дня;
- паливо повинно зберігатися у спеціальній металевій ємності (каністрі);

- заправку газонокосарки паливною сумішшю слід проводити в зручному і пожежобезпечному місці при вимкненому двигуні; забороняється заправляти газонокосарку при працюючому двигуні;

- перед запуском необхідно віднести газонокосарку не менше ніж на 3 м від місця заправки;

- при тривалій перерві в роботі паливо і масло з газонокосарки необхідно злити;

- при заправці паливом забороняється користуватися відкритим вогнем; після закінчення заправки потрібно надійно затягнути заправну кришку.

2.5. При виявленні загрози безпечному проведенню роботи, необхідно доповісти про це безпосередньому керівнику і до роботи не приступати. Дозволяється приступати до роботи тільки після усунення виявлених недоліків.

2.6 Перебування сторонніх осіб на ділянці косіння заборонено.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. Працівник під час роботи повинен бути уважним, не відволікатися та не відволікати інших працівників.

3.2. Виконувати роботи необхідно з використанням захисних окулярів (щитків) та проти шумних навушників.

3.3. При проведенні роботи необхідно переконатися, що в радіусі 15 м від місця роботи не знаходяться люди чи тварини. У разі їх виявлення вжити заходи для звільнення місця роботи від сторонніх осіб чи тварин.

3.3. Для в'їзду на газон через бордюрний камінь слід застосовувати спеціальні настили.

3.4. При переїзді газонокосарки з однієї ділянки на іншу слід вимикати ріжучий апарат і встановлювати його в транспортне положення.

3.5. Ніж ріжучого апарату слід очищати від трави спеціальними щітками. Очищати ножі руками забороняється.

3.6. Забороняється використовувати газонокосарки, обладнані механічним двигуном, при скошуванні газонів на висоту менше 2 см.

3.7. Забороняється використовувати газонокосарки при косінні травостою висотою більше 20 см. Для цієї мети слід застосовувати сінокосарки.

3.8. Якщо в процесі косіння будуть виявлені відхилення від нормальної роботи газонокосарки (сторонній стукіт, підвищена вібрація тощо), її робота повинна бути негайно зупинена.

3.9. Забороняється проводити ремонтні, регулювальні (крім регулювання карбюратора) роботи при працюючому двигуні газонокосарки.

3.10. При косінні газонів вздовж проїжджих частин вулиць працівники повинні бути забезпечені сигнальними жилетами або куртками помаранчевого кольору.

3.11. При стрижці трави необхідно тримати голівку тримера над землею під кутом, не притискати її до землі.

3.12. При роботі на схилах завжди мати власну точку опори. Косити траву на схилах слід тільки в поперечному напрямі, а не вгору і вниз. Не допускається косити траву на дуже крутих схилах.

3.13. Не допускається працювати бігом (тільки кроком). Також слід уникати ситуацій, коли газонокосарка тягне за собою працівника.

3.14. Не допускається наближати руки і ноги до частин, що обертаються, а також поміщати руки і ноги під ними.

3.15. Під час роботи забороняється:

- допускати сторонніх осіб до місця проведення робіт та передавати керування газонокосаркою іншим працівникам, які не мають на це відповідного дозволу;

- проводити роботи під час дощу;
- проводити роботи поблизу людей чи тварин;
- залишати газонокосарку без нагляду;
- чистити і обслуговувати газонокосарку при працюючому двигуні.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Вимкнути газонокосарку, очистити її від бруду та трави.

4.2. Прибрати робоче місце, газонокосарку, інструменти, пристосування та залишки паливо-мастильних матеріалів помістити до місця їх зберігання.

4.3. Зняти спеціальний одяг, спецвзуття, інші ЗІЗ та помістити їх до місця зберігання.

4.4. Вимити руки, обличчя, при необхідності прийняти душ, переодягнутися у чистий одяг.

4.5. Доповісти керівнику про виявлені під час роботи недоліки.

5. Вимоги безпеки в аварійній ситуації

5.1. В процесі роботи можуть виникнути наступні аварійні ситуації:

- загоряння двигуна газонокосарки або паливно-мастильних матеріалів, виникнення пожежі;
- заклинювання деталей газонокосарки, що рухаються або обертаються;
- дія природних факторів або явищ (підвищена або знижена температури, снігопад, гроза тощо).

5.2. У разі виникнення аварійної ситуації необхідно:

- обгородити небезпечну зону і не допускати в неї сторонніх осіб; якщо обстановка не загрожує життю і здоров'ю працівників і не повинна призвести до більш тяжких наслідків, необхідно її зберегти такою, якою вона була на момент настання події, для проведення розслідування;

- повідомити про те, що сталося, керівника робіт.

5.3. У разі настання нещасного випадку:

- негайно звільнити потерпілого від дії вражаючого фактору;
- перенести його в безпечне місце;
- визначити стан потерпілого, при необхідності надати йому домедичну допомогу, а у тяжких випадках викликати екстрену медичну допомогу.

5.3.1. Послідовність надання домедичної допомоги:

- усунути вплив на організм небезпечних та шкідливих факторів, які погрожують здоров'ю та життю потерпілого (звільнити від впливу електричного струму, винести з небезпечної зони, погасити одяг що горить, тощо);

- прийняти заходи для транспортування потерпілого в найближчий медичний заклад;

- визначити характер та тяжкість травми, найбільшу загрозу для життя постраждалого та послідовність заходів щодо його врятування;

- виконати необхідні заходи щодо врятування постраждалого (відновити прохідність дихальних шляхів, провести штучне дихання, зовнішній масаж серця, зупинити кровотечу, іммобілізувати місце перелому, покласти пов'язку тощо);

- підтримувати основні життєві функції потерпілого до прибуття медичного працівника.

5.4. У разі виникнення пожежі необхідно:

- негайно повідомити про це ДСНС за телефоном 101. При цьому необхідно назвати місцезнаходження об'єкта, вказати місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище;

- вжити (за можливості) заходів щодо гасіння (локалізації) пожежі первинними засобами пожежогасіння;

- організувати зустріч підрозділів ДСНС, надати їм допомогу у виборі найкоротшого шляху для під'їзду до осередку пожежі.

5.5. Виконувати вказівки керівника робіт для ліквідування небезпеки.

5.6. Про всі випадки аварійних ситуацій, травмування, захворювань, порушень роботи електричних пристроїв, які можуть призвести до небезпечних ситуацій, працівник зобов'язаний негайно повідомляти керівнику робіт або адміністрацію Коледжу. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівника робіт по ліквідації наслідків аварії.